

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2530

av Anders Forsberg m.fl. (SD)

Äganderätten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att äganderätten och egendomsrätten stärks och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konsekvenserna av miljöorganisationers talerätt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta avhysningen av illegala ockupanter av skog och mark och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydligare fastställa att allt nyttjande av naturen på allemansrättens grund måste ske på naturens villkor och med respekt och hänsyn till den som äger och brukar marken och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kommersiella intressens rätt i allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en allemansrättsbalk som fastställer allemansrättens rättsliga ställning inom svensk rättsordning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskyddslagen (7 kap. 14 § miljöbalken) och tillkännager detta för regeringen
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddets regler inte får innebära inskränkningar i jord- och skogsbrukets verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att en utredning tillsätts för att säkerställa markägares rättigheter vid exploatering inför framdragning av högspänningsledningar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar användning av åkermark där särskilt värdefull åkermark klassas som riksintresse och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs lättnader när det gäller att upphäva besittningsskyddet för vissa sidoarrenden och dessutom införa ett mindre starkt skydd för korta arrenden och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rennäringslagen (1971:437) i syfte att garantera alla medborgare likhet inför lagen oavsett börd och etnisk tillhörighet och tillkännager detta för regeringen.

Äganderätten

Land skall med lag byggas, säger våra urgamla svenska landskapslagar. Emellertid, idag tenderar Sverige att utvecklas till ett land där lagarna inte gäller, vad blir konsekvensen av detta på sikt?

Våra lagar har som regel kristallklara syften, till både bokstav och anda då det gäller grundlagen och egendomsskyddet. Den statuerar:

”Vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.”

Den som genom expropriation eller något annat sådant förfarande tvingas avstå sin egendom ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i lag.

Miljöorganisationers talerätt

Genom miljöbalken infördes en rätt för miljöorganisationer att överklaga vissa typer av domar och beslut. I förarbetena uttalade regeringen att skälet för att ge miljöorganisationerna talerätt är att det fanns ett starkt intresse och djupt engagemang för miljöfrågor hos organisationerna och att detta kan tas till vara genom att ge organisationerna talerätt.

Sverigedemokraterna anser att det är orimligt att i en rättsstat tillåta att enskilda miljöorganisationer tillförs en sådan makt. Vi anser därför att regeringen bör utreda konsekvenserna av lagstiftningen och återkomma med förslag kring hur lagstiftningen och tillämpningen kan förbättras utifrån den enskilde markägarens situation.

Illegal ockupation

Fastighetsägare som vänder sig till myndigheterna för att få hjälp att få tillbaka sin mark och bli av med människor som olagligen bosatt sig på deras mark i illegala bosättningar får ofta till svar att detta inte är en fråga för polisen utan en fråga om avhysning för kronofogden. Det mest naturliga vore att samhället agerade kraftfullt mot alla illegala ockupanter. Emellertid tenderar regeringen att stå handfallen inför problematiken med markägare som genom olagliga tältläger och kåkstäder berövas sin äganderätt.

Enskilda fastighetsägare drabbas hårt när personer upprättar illegala bosättningar. Fastighetsägaren tvingas att stå för avsevärda kostnader för att få bort sådana läger genom Kronofogdemyndighetens försorg. Dessutom är det märkligt nog fastighetsägarens eget ansvar att själv fastställa identiteten på alla de boende i en illegal bosättning för att de ska kunna avhysas. Utöver ansökningsavgiften om 300 kronor och avgiften om 600 kronor för varje person som blir avhyst tillkommer dessutom ofta betydande kostnader för uppstädning och återställande av marken.

Även kommuner drabbas av olagliga bosättningar, som ger upphov till oförutsedda kostnader och tar resurser från kärnverksamheterna. För en kommun tenderar det också att bli upprepade kostnader då ockupanter ofta flyttar sin illegala bosättning till en ny plats, istället för att upphöra med att ockupera mark.

Mot denna bakgrund måste processen att avhysa illegala ockupanter förenklas och den eventuella kostnaden för avhysningen borde rimligen belasta den som bevisligen begär olagligheten, inte den utsatte. Sverigedemokraterna anser att Kronofogdemyndigheten inte borde ha ansvaret för dessa frågor, ansvaret borde istället enbart ligga på polisen. Dessutom anser vi att det aldrig kan föreligga någon så kallad besittningsrätt i dessa fall. Polisen bör också när som helst kunna avlägsna ockupanter boendes i illegala bosättningar utan något specifikt krav på identifikation eller dokumentation.

Allemansrätten

I regeringsformens kapitel om grundläggande fri- och rättigheter står att ”Alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten”.

Sedan 1994 finns allemansrätten inskriven i vår grundlag. Av regeringsformen framgår att alla skall ha tillgång till naturen enligt allemansrätten och av

miljölagstiftningen framgår att var och en som utnyttjar allemansrätten eller vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet. Allemansrättens gränser sätts av flera bestämmelser, framförallt i brottsbalken men även miljöbalken. Allemansrätten är emellertid ingen regelrätt lag, utan den är en sedvanerätt med anor sedan medeltiden och en del av vårt gemensamma kulturarv. Den ger rätt till att plocka bär eller tälta åtminstone en natt utan att fråga markägaren om lov.

Syftet med allemansrätten har varit att garantera vår gemensamma tillgång till naturen, inte att enskilda näringsidkare skall kunna berika sig på den. För att denna sedvanerätt skall kunna leva vidare måste hävdvunna rättigheter såväl som skyldigheter respekteras. Allmänheten bör alltid vara välkommen i markerna men var och en måste uppträda med hänsyn till och respekt för naturen och till markägarens intressen. När allemansrätten utövas under ansvar innebär den i allmänhet ingen nämnvärd olägenhet för den som äger och brukar mark.

Emellertid, när verksamhet organiseras i naturen, det kan till exempel gälla vissa former av friluftsliv, ökar risken att naturen skadas och att det uppkommer olägenheter för markägaren. Självklart skall till exempel orienteringstävlingar och annat friluftsliv kunna utövas i naturen men det är av största vikt att verksamheten bedrivs med respekt för såväl natur som markägare. Detta ställer krav på samråd och anpassning.

När intrånget är större än vad som kan anses rymmas inom allemansrätten, anser vi i Sverigedemokraterna att markägarens tillstånd skall krävas. Det är uppseendeväckande att det idag endast krävs att anmälan primärt görs till en myndighet utan att markägaren överhuvudtaget behöver känna till att det pågår en planering för verksamhet som kan beröra hans eller hennes mark.

Det är idag enligt rättspraxis möjligt att med åberopande av allemansrätten bedriva kommersiell verksamhet på annans mark under förutsättning att verksamheten inte riskerar att innebära skada eller olägenhet. Detta anser vi i Sverigedemokraterna är oacceptabelt av flera skäl. Det bör inte vara möjligt att mot markägarens vilja utnyttja annans egendom i förvärvssyfte, bland annat eftersom markägarens möjligheter att förhindra att det uppkommer skador idag är mycket begränsade.

Med anledning av detta anser vi i Sverigedemokraterna att det är önskvärt att en gång för alla införa en allemansrättsbalk så att både privatpersoner och företag kan ha fortsatt tillgång till naturen men också i syfte att stärka den enskilde markägarens rättsliga ställning.

Strandskyddet

Sveriges stränder är en naturtillgång av mycket stort värde. Stränderna längs sjöar och vattendrag, liksom stränderna längs kusterna och skärgårdarna, är mycket betydelsefulla för allmänheten och för det växt- och djurliv, som är beroende av vattenmiljöer.

Det generella strandskyddet på 100 meter från strandkanten gäller både på land och i vattenområdet och inkluderar även undervattensmiljön. Dagens strandskyddsregler gäller Sveriges samtliga stränder vid havet, sjöar och vattendrag oavsett dess storlek. Bestämmelserna gäller både i tätortsområden och i glesbygd, oavsett om det finns mängder av sjöar och vattendrag i området och oavsett vilka naturtyper eller arter som finns i de aktuella miljöerna. På några få platser är strandskyddet borttaget, till exempel i en del tätorter. På andra platser har strandskyddet utökats ända upp till 300 meter.

Den 18 juni 2014 röstade riksdagen igenom ändringar i reglerna för strandskyddet vid små sjöar och vattendrag (betänkande 2013/14: MJU26). De nya reglerna trädde i kraft den 1 september 2014 och innebär att länsstyrelserna fick möjligheten att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag, om det område som upphävandet avser har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Tvärt emot intentionerna har istället länsstyrelserna på många håll i landet beslutat om ett utvidgat strandskydd. Naturvårdsverket konstaterade vid en översyn att det fanns stora områden med utvidgat strandskydd som saknade tydliga motiv. Ändå har en del länsstyrelser valt att fortsätta driva frågan genom att föreslå en utvidgning av strandskyddet på upp till 300 meter. Detta riskerar att leda till negativa konsekvenser för såväl lantbruks- som besöksnäringen och påverkar även kommunernas möjligheter att kunna locka nya invånare genom att erbjuda attraktiva strandnära bostadstomter.

Kommuner har idag möjlighet att peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) i sina översiktsplaner. Områdena ska vara lämpliga för landsbygdsutveckling och av begränsad omfattning så att strandskyddets syften tillgodoses. Dock har länsstyrelserna möjlighet att överpröva dessa beslut.

Sverigedemokraterna vill att strandskyddet och tillämpningen av riksintressen förändras så att kommunernas makt stärks och att länsstyrelsernas möjlighet att överpröva kommunala bygglov i strandskyddslägen ska begränsas. Vi hävdar också att 100 meters strandskydd, tillsammans med allemansrätten och övriga skyddsformer är ett fullt tillräckligt skydd.

Ledningsrätten

Konsekvenserna av breda ledningsgator för luftburna högspänningledningar kan bli stora för en enskild markägare med sämre arrondering, förlorad virkesproduktion och ökad risk för stormskador. Ersättningen vid intrång höjdes med 25 % år 2010 men

markägare som drabbas av flera intrång och får ackumulerade intrång kompenseras inte utifrån dagens ersättningssystem.

När det gäller tillvägagångssättet kring framdragning av högspänningsledningar så tecknar ledningsägaren inför ett bygge av en ny kraftledning avtal med markägarna om markupplåtelse. Markupplåtelseavtalet reglerar bland annat var ledningen ska gå och ersättningen till markägaren.

Principerna för ersättningen regleras i expropriationslagen. Lagen säger bland annat att ledningsägaren ska betala en engångsersättning till markägaren för markupplåtelsen. Först görs en bedömning av hur mycket marknadsvärdet på fastigheten minskar till följd av ledningen. Sedan erbjuds markägaren en ersättning för det minskade marknadsvärdet plus ett påslag på 25 procent. Eventuella skador som uppstår när ledningen byggs skall också ersättas. Tidigare fanns ett toleransavdrag som innebar att markägare skulle tåla visst intrång utan ersättning. Påslaget om 25 % gör att ersättningen numera oftare når upp till värdet av intrånget, men någon bonus är det egentligen inte för markägaren.

Vi i Sverigedemokraterna anser att det är av största vikt att vi säkrar en trygg elförsörjning men i största mån bör effekterna av ledningsintrång minimeras. Det kan ske genom nedgrävning av kabel och samnedläggning med annan infrastruktur. Vad gäller markintrång skall även nämnas att en markförläggning av stamnätet på intet sätt leder till ett obefintligt markintrång. Intrånget halveras, men kostnaden blir flera gånger högre. Det är också viktigt att kraftbolagen samråder om hur man tillsammans kan minimera intrången. Tyvärr kan det konstateras att det inte alltid görs idag.

Sverigedemokraterna vill därför att det tillsätts en utredning för att säkerställa markägares rättigheter vid exploatering inför högspänningsledningar utifrån den problembeskrivning som lyfts ovan.

Skydda åkermarken

Trots relativt goda geografiska förutsättningar för ett både miljövänligt och högproduktivt jordbruk har den så kallade självförsörjningsgraden i Sverige sjunkit under 50 procent. Det innebär att vi, räknat i kronor och ören producerar mindre än hälften av de livsmedel vi konsumerar.

Detta är resultatet av att regeringar i decennier har negligerat lantbrukets villkor. Effektivisering och storleksrationalisering är i viss utsträckning en normal och eftersträvningsvärd utveckling, men den dramatiska tillbakagången i produktionsvolymen är oroväckande. Jordbruket i Sverige har med full kraft drabbats av politikernas klåfingrighet i form av byråkrati och ett brett spektrum av regler och förordningar.

Svensk åkermark försvinner varje dag till förmån för nya vägar, köpcentrum och bostäder. Det är naturligtvis sunt att städer och byar utvecklas, men bebyggd åkermark

är inte lätt att återställa och bebyggelse kan hellre förläggas till andra platser än till förstklassig åkermark. I till exempel Danmark klassas åkermark som riksintresse och i Norge finns en tydlig nationell målsättning om att värna åkermarken.

Många kommuner väljer idag i sina översiktsplaner för framtida expansionsbehov att förlägga expansionen till åkermark. Dessa översiktsplaner lägger en död hand över utvecklingen av lantbruket i de områden som drabbas och det finns exempel på mark som legat i kommunal markreserv i över 50 år till ingen nytta.

Sverigedemokraterna vill därför ta fram en nationell strategi för en långsiktigt hållbar användning av åkermark där särskilt värdefull åkermark ska kunna klassas som riksintresse.

Arrendelagstiftningen

Drygt 30 till 40 procent av jordbruksverksamheten bedrivs idag på arrenderad mark. En naturlig del av jordbrukets strukturrationalisering är att befintlig produktion utökas genom att lantbrukarna arrenderar till ytterligare mark. Arrendeavtalens längd och hur arrendekostnaden sätts påverkar hur avtal fastställs, långsiktigheten i brukandet och även ifall investeringar görs i markförbättrande åtgärder, till exempel dränering.

Enligt dagens lagstiftning har arrendatorer med kontrakt på längre tid än ett år besittningsskydd. Detta innebär att det kan vara mycket svårt för jordägaren att säga upp kontraktet. Det kan också leda till att jordägaren inte vill ingå arrendeavtal som är längre än ett år. Arrendeutredningen (SOU 2014:32) har lagt förslag om förändring av besittningsskyddet för sidoarrenden, för att det skulle bli lättare att upphäva besittningsskyddet för vissa sidoarrenden. Samtidigt föreslås ett mindre starkt besittningsskydd som ska gälla alla kontrakt upp till fem år.

Sverigedemokraterna anser att det behövs lättnader när det gäller att upphäva besittningsskyddet för vissa sidoarrenden och dessutom införa ett mindre starkt skydd för korta arrenden.

Rennäringslagen

Uppfattningen att alla medborgare skall vara lika inför lagen och att ingen skall behöva utstå diskriminering på grund av sin börd eller etniska tillhörighet är en allmänt erkänd princip i den svenska samhällsdebatten. I realiteten finns det dock flera exempel på lagar som gör skillnad mellan svenska medborgare på basis av deras etniska tillhörighet. Ett sådant exempel är rennäringslagen (1971:437) där det bland annat stadgas:

1 § Den som är av samisk härkomst (same) får enligt bestämmelserna i denna lag använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. Rätten enligt första stycket

(renskötselrätten) tillkommer den samiska befolkningen och grundas på urminnes hävd. Renskötselrätten får utövas av den som är medlem i sameby. Lag (1993:36).

Vidare stadgas det i lagen att med renskötselrätten följer bland annat rätten att på statlig mark ta virke till byggande av familjebostad, anläggningar kopplade till rennäringen, slöjd och bränsle. Till medlemskapet i samebyn kopplas också särskilda jakt- och fiskerättigheter. Det faktum att staten har tilldelat en viss grupp av samer särskilda privilegier har gjort att svenskar och andra grupper av samer i realiteten är diskriminerade. Detta har givit upphov till stora motsättningar och infekterade konflikter.

Samerna skall i egenskap av ursprungsbefolkning ha en självklar rätt att bevara sitt språk och sin kultur inom den svenska statens ramar. Att reservera en hel näringsgren för en grupp av medborgare av särskild börd och att också ge dessa medborgare särskilda rättigheter till land och vatten är dock, enligt vår mening, att gå för långt och kan inte anses vara förenligt med de grundläggande principerna för en rättsstat. Sverigedemokraterna anser att det inte vore rimligt eller moraliskt försvarbart att svenska medborgare av samisk börd boende i södra och mellersta Sverige skulle ha mindre rättigheter än medborgare av svensk börd i dessa områden. Följaktligen anser vi det därmed inte heller vara rimligt att medborgare av svensk, finsk eller annan börd skall ha mindre rättigheter än medborgare av samisk börd i norra Sverige.

Sverigedemokraterna anser därför att rennärlingslagen bör ses över i syfte att garantera alla medborgare likhet inför lagen oavsett börd och etnisk tillhörighet.

Anders Forsberg (SD)

Mikael Eskilandersson (SD)

Roger Hedlund (SD)

Martin Kinnunen (SD)

Runar Filper (SD)